

ROBERT LOUIS STEVENSON

EL CAS MISTERIÓS DEL
DR. JEKYLL
I MR. HYDE

TRADUCCIÓ DE L'ANGLÈS
DE SALVADOR OLIVA

BARCELONA 2011

QUADERNS CREMA

TÍTOL ORIGINAL *The strange case
of Dr. Jekyll and Mr. Hyde*

Publicat per
QUADERNS CREMA

Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax 934 147 107
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© de la traducció, 1996 by Salvador Oliva
© d'aquesta edició, 2010 by Quaderns Crema, S.A.U.

Tots els drets reservats:
Quaderns Crema, S.A.U.

ISBN: 978-84-7727-482-7
DIPÒSIT LEGAL: B. 6316-2011

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

PRIMERA EDICIÓ EN AQUESTA COLLECCIÓ
febrer de 2011

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

LA HISTÒRIA DE LA PORTA

Mr. Utterson, el notari, tenia una expressió tan severa que mai no li quedava il·luminada per un somriure; era fred, parc i vergonyós en la conversa; retingut de sentiments; llarg, prim, apagat i monòton; i, malgrat això, d'alguna manera es feia estimar. Quan es reunia amb els amics i el vi era del seu gust, li brillava en els ulls alguna cosa essencialment humana, alguna cosa que no trobava mai sortida a la conversa, però que no tan sols se li manifestava havent sopat amb aquells símbols silenciosos del rostre, sinó sobretot, i sovint amb molta més força, en les accions de la seva vida. Era auster amb si mateix: quan estava sol, bevia ginebra per mortificar el gust pels vins d'anyada i, tot i que li agradava el teatre, feia vint anys que ni s'hi acostava. Però tenia una reconeguda tolerància amb els altres, i algunes vegades, gairebé amb enveja, es quedava sorprès per l'enorme impuls del coratge implicat en les maldats que cometien; i, en els casos més extrems, se sentia més inclinat a ajudar que a condemnar. «Em sento més atret per l'heretgia de Caïn», solia dir d'una manera curiosa; «deixo que el meu germà se'n vagi al diable de la manera que s'estimi més.» Per això tenia sovint la sort de ser l'última amis-

tat honorable dels que anaven per mal camí, i també l'última bona influència en les seves vides. I, mentre aquests l'anessin a visitar, no els mostrava mai ni el més petit canvi d'actitud.

No hi ha cap dubte que a Mr. Utterson li resultava fàcil de comportar-se així, perquè, en el millor dels casos, era molt reservat, i fins i tot semblava fonamentar l'ample cercle de les seves amistats en un espectre igualment ample de bons sentiments. El signe que caracteritza un home modest és l'acceptació de les amistats que li vénen donades per la mà de l'atzar; i aquesta era la forma de procedir del notari. Els amics que tenia eren familiars seus o persones que coneixia des de feia temps. El seu afecte, com l'heura, creixia amb el temps: no comportava cap mena de qualitat especial en les persones. D'aquí, sens dubte, provenia el lligam que l'unia amb Mr. Richard Enfield, un parent llunyà, molt conegut a la ciutat. Segons l'opinió de molta gent, era un enigma desxifrar què podien veure l'un en l'altre, aquests dos, o què podien tenir en comú. Els que se'ls trobaven durant les passejades del diumenge comentaven que no es deien res, que semblaven avorrits, i que rebien amb gran satisfacció la presència d'algun amic. Però el cas és que tots dos valoraven molt aquestes passejades, i les consideraven com la joia més preciosa de la setmana, i, per tal de poder-les assaborir sense interrupció, no tan sols deixaven de banda altres

oportunitats per distreure's, sinó també els deures de la feina.

Es va donar el cas que, en una d'aquestes passejades, van anar a parar a un carrer lateral d'un barri de Londres on hi havia molta activitat. Era un carrer estret i allò que se'n diu tranquil, però els dies feiners hi havia una intensa activitat comercial. Els seus habitants se'n sortien bé, semblava, i tots competien per sortir-se'n encara més bé, i gastaven l'excedent dels seus beneficis en articles de coqueteria, de tal manera que els aparadors tenien un aspecte temptador, com si fossin fileres de venedores somrients. Fins i tot els diumenges, quan els encants més visibles quedaven amagats i es mostrava casi desert de vianants, el carrer destacava, al costat d'un veïnat tan deslluït, com un foc enmig del bosc; i amb els finestrons acabats de pintar, els bronzes ben lluents, la netedat general i l'ambient de distinció, captava i satisfia la mirada dels vianants.

A dues portes d'una cantonada, a mà esquerra en direcció a l'est, la línia de cases del carrer quedava interrompuda per l'entrada d'una placeta, i, just en aquell punt, un edifici de construcció sinistra projectava un frontó triangular sobre el carrer. Era un edifici de dues plantes, sense cap finestra, només hi havia una porta a la planta baixa i, al primer pis, una paret descolorida. La porta, sense campaneta ni picaporta, estava esquerdada i despintada. Els pobres s'ajeien en el recer i encenien cerilles rasant sobre el plafó; els

petits jugaven a vendre damunt dels graons; més d'un nen de l'escola havia provat l'eficàcia del seu ganivet sobre les motlures, i almenys durant una generació ningú no s'havia preocupat de fer fora aquests visitants fortuïts, ni de reparar-ne les destrosses.

Mr. Enfield i el notari es trobaven a l'altra banda del carrer i, quan van arribar davant de la porta, el primer va aixecar el bastó per assenyalar-la.

—¿T'hi has fixat mai, en aquesta porta?—li va preguntar, i, després que el seu company hagués respost afirmativament, va afegir: —Sempre l'associo amb una història molt estranya.

—¿Ah, sí?—va dir Mr. Utterson amb un lleuger canvi de veu—. ¿Quina història és?

—La que ara t'explicaré—li va respondre Mr. Enfield—: Una vegada que tornava a casa i venia de molt lluny, pels volts de les tres d'una negra matinada d'hivern, em vaig trobar en una part de la ciutat on no es podia veure res, tret dels fanals. Vaig passar carrers i carrers, tothom dormia, carrers i carrers il·luminats com esperant una processó, i buits com una església, fins que vaig arribar a trobar-me en un estat d'ànim igual que el d'un home que escolta atentament i desitja la presència d'un policia. De sobte vaig veure dues figures: una d'un home que caminava coixejant, però de pressa, en direcció a l'est, i l'altra la d'una nena d'uns vuit o deu anys que corria tant com podia per un carrer travesser. Així, doncs,

com era d'esperar, van topar a la cantonada, i ara ve la part horrible de la història, perquè l'home va passar tranquil·lament per sobre la nena, que es va quedar a terra xisclant. Explicat, no sembla res, però vist, va ser espantós. No semblava un home, sinó un maleït *Juggernaut*.¹ El vaig cridar, hi vaig anar corrents, el vaig agafar pel coll i el vaig portar on hi havia la nena, al voltant de la qual ja s'havia format un grup important de gent. Ell estava molt tranquil i no va oposar cap resistència, però em va dirigir una mirada tan desagradable que em va produir una espècie de suor glaçada. Les persones presents eren familiars de la nena i, al cap de poc, va venir el metge que ella mateixa havia anat a buscar, per encàrrec de la família, abans de l'incident. En realitat, segons aquell metge, la noia no s'havia fet gaire res, només estava espantada, i ara deus suposar que la història s'acaba aquí. Doncs no, perquè va passar una cosa curiosa: a primer cop d'ull, aquell home ja m'havia semblat odiós, i, com és natural, el mateix van pensar els familiars de la nena. Però el que em va sorprendre va ser l'actitud del metge. Era fet i pastat com el típic apotecari, d'edat i aspecte indefinits, amb un fort accent

1. De l'indi *Jagannath*, que significa «Senyor del món», un dels títols del déu Krishna. *Juggernaut* prové del costum de portar l'estàtua d'un déu en una gran carrossa, al davant de la qual es llançaven alguns devots, que resultaven esclafats. Actualment significa qualsevol cosa que aixafa o sega tot el que troba al seu pas.

d'Edimburg, i amb quasi tan poques emocions com un sac de gemecs. Doncs bé, ell també va tenir la mateixa impressió que nosaltres: cada vegada que mirava el meu presoner, es posava malalt i empal·lidia de ganes de matar-lo. Jo sabia què pensava, de la mateixa manera que ell sabia què pensava jo; i, com que, per descomptat, no el podíem matar, vam decidir decantar-nos per una segona opció. Li vam dir que podíem convertir aquest fet en un escàndol, i que estàvem disposats a fer-ho, i que ens asseguràvem que d'una punta a l'altra de Londres tothom conegués la taca de la seva reputació. Li vam advertir que, si tenia amics o prestigi, ens encarregaríem que els perdés; i mentre ens anàvem enfadant, havíem de vigilar que les dones se'n mantinguessin allunyades, perquè de tan enfurismades semblaven harpies. Mai no havia vist un cercle així de rostres encesos per l'odi, i allà al mig hi havia aquell home amb una fredor funesta i sorneguera; també estava espantat, ja me'n vaig adonar, però ho dissimulava com un veritable dimoni. «Si tenen ganes de treure partit d'aquest accident», va dir, «realment no me'n puc defensar. Però, com que no hi ha cap persona com cal que no faci el possible per evitar un escàndol, diguin quant en volen.» El vam cargolar, i li vam treure cent lliures esterlines per a la família de la nena. Era clar que ell se'n volia deslliurar, però hi havia alguna cosa en tots els presents que, finalment, el va obligar a cedir. El pas

següent era aconseguir els diners: ¿on creus que ens va dur? Doncs, evidentment, en aquest edifici de la porta. Es va treure la clau, va entrar i, al cap de poc, va sortir amb unes deu lliures en monedes d'or i un xec de la Banca Coutt amb la resta dels diners, al portador, i firmat per un nom que no puc esmentar, encara que sigui un dels punts clau d'aquesta història; només et diré que es tractava d'un nom molt conegut i que sovint veiem escrit en lletres d'impremta. La quantitat era considerable, però la firma, si era autèntica, valia encara més. Em vaig permetre la llibertat de dir a aquell senyor que tot allò semblava fraudulent, i que, a la vida real, ningú no entra en una casa per la porta del celler a les quatre de la matinada i en surt amb un xec d'una altra persona amb una quantitat de quasi cent lliures esterlines. Però ell, tranquil i sorneguer, va dir: «No tinguin por; em quedaré amb vostès fins que obrin els bancs, i jo mateix cobraré el xec.» Així, doncs, el metge, el pare de la noia, el nostre amic i jo mateix ens vam posar en camí. Vam passar la resta de la nit a casa meva, i l'endemà, després d'haver esmorzat, vam anar tots plegats al banc, on jo mateix vaig lliurar el xec; els vaig explicar que tenia raons per pensar que es tractava d'una falsificació. Però res de res: la firma era autèntica.

—Mal assumpte—va fer Mr. Utterson.

—Veig que reacciones igual que jo—va dir Mr. Enfield—. Sí, realment és una història desagradable,

perquè aquell home era un tipus amb qui ningú no podia tenir tractes, un individu realment diabòlic, i l'home que va firmar el xec és la crema de les qualitats, un home de prestigi i, pitjor encara, un dels que es dediquen a fer el bé. Xantatge, suposo; un home honrat que es veu obligat a pagar una fortuna per alguna relliscada de la seva joventut. La casa del xantatge, és així com en dic, d'aquesta casa de la porta. De totes maneres, ¿saps?, això no explica ni la meitat de la història—va afegir; i amb aquestes paraules es va quedar pensatiu durant una estona.

D'aquest estat l'en va treure Mr. Utterson quan, de sobte, li va preguntar:

—¿Saps si la persona que va firmar el xec viu aquí?

—Seria un lloc apropiat, ¿oi?—va contestar Mr. Enfield—; però resulta que em vaig fixar en l'adreça del xec; viu en alguna plaça.

—¿I no has esbrinat mai res sobre... aquesta casa de la porta?—va preguntar Mr. Utterson.

—Doncs, no; he tingut aquesta delicadesa; he procurat ser discret—li va respondre—;estic decididament en contra de fer preguntes. Em fa pensar massa en el dia del judici final. Si fas una pregunta és com si deixessis anar una pedra pendent avall. Estàs tranquil·lament assegut a dalt d'una muntanya i la pedra va rodolant, rodolant, i en fa rodolar d'altres i, de cop, cauen totes al cap d'un pobre infeliç, el que menys t'hauries pensat, que està tan tranquil al seu

jardí, i després resulta que la família s'ha de canviar el nom. No, com més s'assembla a un cas de qüestions de diners, menys pregunto.

—De fet, és una bona norma—va dir el notari.

—Però jo mateix he examinat l'edifici—va afegir Mr. Enfield—. Això, amb prou feines sembla una casa. No té cap altra porta, i ningú no hi entra ni en surt, tret del personatge d'aquesta història, que ho fa molt de tant en tant. Al pis de dalt hi ha tres finestres que donen a la placeta; a la planta baixa no n'hi ha cap. Les finestres sempre estan tancades, però els vidres sempre són nets. Hi ha una xemeneia que normalment fumeja; per tant, hi deu viure algú, tot i que es fa difícil de dir, perquè, a la banda de la placeta, els edificis estan tan enganxats que costa molt de veure on comença l'un i on acaba l'altre.

Els dos amics van tornar a caminar en silenci una estona, i de sobte:

—Enfield—va dir Mr. Utterson—, aquesta norma que tens és molt bona.

—Em sembla que sí—va dir Enfield.

—Tot i així—va prosseguir el notari—, hi ha una cosa que m'agradaria preguntar-te: m'agradaria saber el nom de l'home que va atropellar la nena.

—D'acord—va dir Mr. Enfield—; em sembla que no faré res mal fet, si t'ho dic: es deia Hyde.

—Hmm!—va fer Mr. Utterson—. ¿Com és físicament?

—No és fàcil de descriure. Té alguna cosa anormal en l'aspecte físic: alguna cosa desagradable, realment detestable. No he vist mai un home que em produís tanta repulsió, però no sé ben bé per què. Deu tenir alguna deformitat; dóna una impressió de deformitat, però no et sabria especificar quina. És un home d'aspecte extraordinari, però no et podria esmentar ni un sol detall que s'apartés de la normalitat. No; m'és impossible, i no pas per falta de memòria, perquè és com si l'estigués veient ara mateix.

Mr. Utterson va tornar a caminar en silenci, i ho va fer, òbviament, absorbt en els seus pensaments.

—¿N'estàs segur, que va fer servir una clau?—va preguntar finalment.

—Amic meu... —va començar Enfield molt sorprès.

—Sí, ja ho sé, ja sé que això et deu semblar molt estrany—va dir Utterson—. El cas és que si no t'he preguntat el nom de l'altre, és perquè ja el sé. Ja veus, Richard, fins a quin punt m'ha interessat aquesta història; si no has estat exacte en algun detall, val més que ho rectificuis.

—Em podies haver avisat—va replicar l'altre una mica molest—; però he estat exacte fins a la pedanteria, com tu dius. Aquell home tenia una clau, i et diré més, encara la té. No fa ni una setmana, vaig veure com la utilitzava.

Mr. Utterson va sospirar profundament, però no va dir res, i el jove va afegir:

—Una altra lliçó que m'ensenyarà a no parlar tant. Em sento avergonyit de ser tan bocamoll. Fem un tracte: no parlem mai més d'aquest assumpte.

—Amb molt de gust—va dir el notari—; tracte fet, Richard.